

کلام، تفسیر، علوم اسلامی) عرضه شوند.

وی افزود: این روند تدریجی باید به‌گونه‌ای باشد که منابع به‌تدریج در اختیار محققان و طلاب قرار گیرد و به درس‌های تحقیقی تبدیل شود.

۲. شناسایی و حمایت از نخبگان (نخبه‌یابی و نخبه‌پروری)

مدیر حوزه‌های علمیه گفت: باید نخبگان واقعی را شناسایی کنیم؛ عده‌ای مستعد و علاقه‌مند هستند که باید به‌صورت ویژه حمایت شوند.

حمایت باید هدفمند و سنجیده باشد و از حمایت‌های نمایشی یا کوتاه‌مدت پرهیز شود.

مدیران و اساتید باید در فرآیند شناسایی همراه باشند تا سرمایه‌های علمی هدر نرود.

۳. اهمیت تولید و سامان‌دهی محتوا

آیت‌الله اعرافی از تلاش‌های شخصی برای مطالعه و جمع‌آوری منابع خبر داد و اشاره کرد که مجموعه‌هایی از کتاب‌ها، دروس اخلاق و آثار پژوهشی گردآوری شده است.

وی خاطرنشان کرد: این گونه جمع‌آوری‌ها باید ساختار یابند و در قالب دفترچه‌ها، نقشه راه و برنامه‌های آموزشی عرضه شوند تا قابلیت استفاده عمومی بیابند.

۴. روایت‌میدانی؛ نمونه‌ای از نیاز به حمایت دقیق

آیت‌الله اعرافی روایتی از زندگی آقای داماد و نیز کودکی یتیم نقل کرد تا نشان دهد نخبگان و افراد صاحب کرامت گاه از بسترهای اجتماعی متفاوت برمی‌خیزند و نیازمند حمایت و هدایت‌اند.

وی گفت: برخی افراد با شرایط دشوار به توانمندی‌های علمی و اخلاقی رسیده‌اند و این نشان از ضرورت تأسیس سازوکارهای حمایتی برای اسعدادهای آسیب‌پذیر دارد.

۵. ضرورت صبر، راهبری و حمایتی سنجیده

آیت‌الله اعرافی تأکید کرد: لازم نیست هر نخبه فوراً وارد چرخه عمومی شود؛ باید رشد او زیر حمایت و راهبری قرار گیرد. مدل حمایتی باید مبتنی بر هدایت مؤثر، مانیتورینگ علمی و فراهم‌سازی فرصت‌های پژوهشی واقعی باشد، نه حمایت‌های سطحی یا صرف تأمین مالی کوتاه‌مدت.

– پیام‌ها و توصیه‌های راهبردی آیت‌الله اعرافی

۱. منابع پژوهشی را ساختارمند کنید: تبدیل کلاس، کتاب و محتوای پراکنده به درس‌های تحقیقی نظام‌مند.

۲. سامانه نخبه‌یابی تشکیل دهید: معیارمحور و مبتنی بر استعداد، علاقه و پایداری علمی.

۳. حمایت هدفمند و پلکانی ارائه کنید؛ از حمایت‌های اولیه تا پشتیبانی در مراحل بالاتر تحقیق و نشر.

۴. آموزش، پژوهش و تهذیب را هم‌زمان پیوند بزنید تا محصول نهایی، نیروی علمی متعهد و توانمند باشد.

۵. از روایت‌های میدانی برای طراحی سیاست‌های حمایتی بهره ببرید؛ تجربه‌های فردی نشان‌دهنده فرصت‌ها و نیازها هستند.

۶. از حمایت‌های نمایشی دوری کنید: سرمایه‌گذاری باید بلندمدت و قابلیت اندازه‌گیری بازده داشته باشد.

آیت‌الله اعرافی با تأکید بر این‌که ظرفیت‌های علمی و نخبگانی فراوان است ولی آماده‌سازی و راهبری هنوز ناقص است، خواستار حرکت نظام‌مند و هدفمند در جهت شناسایی، تربیت و حمایت از نخبگان شد.

وی افزود: این مسیر نه‌فقط به تقویت تولید علمی حوزه کمک می‌کند، بلکه زمینه‌ساز اثرگذاری واقعی در جامعه و دانشگاه خواهد شد.

حمایت سنجیده و برنامه‌ریزی منظم برای طلاب و نخبگان ضروری است

آیت‌الله اعرافی با تأکید بر اهمیت حمایت سنجیده از طلاب و نخبگان علمی، گفت: حمایت نباید سطحی یا بی‌هدف باشد، بلکه باید بر مبنای شناسایی استعدادها، هدایت علمی و استفاده از ظرفیت پژوهشی آنان انجام شود.

وی ابراز داشت: باید نگاه و ایده‌پردازی ما به‌گونه‌ای باشد که افراد نخبه شناسایی و مسیر رشدشان مشخص شود. برنامه‌ریزی و ارزیابی مستمر، اساس موفقیت است و از این بیست‌ساله تجربه‌ها استفاده کنیم.

۱. برنامه‌ریزی منظم برای آموزش و پژوهش

وی توضیح داد که برنامه‌های حوزه به صورت مرحله‌ای و با صدور اعتمادهای مشخص دنبال می‌شوند و طلاب باید به تدریج وارد برنامه‌های آموزشی و پژوهشی شوند. هدف، استفاده حداکثری از ظرفیت مدارس، استان‌ها و مراکز حوزه برای اجرای برنامه‌هاست.

۲. تمرکز بر برنامه‌های عملی و تمرینی

آیت‌الله اعرافی خاطرنشان کرد: طلاب باید در برنامه‌های مرحله دوم حوزه به‌صورت عملی شرکت کنند و تجربه آموزشی و پژوهشی خود را تکمیل کنند.

این برنامه‌ها شامل مراحل از مدرسه تا استان و حوزه‌های بالاتر است و باید تحت نظارت و هدایت دقیق اجرا شود.

۳. نظارت و ارزیابی مستمر

وی تأکید کرد: گزارش‌های ارسالی و فعالیت‌های طلاب باید به دقت بررسی شوند تا اصلاحات لازم انجام گیرد و مسیر رشد علمی بهینه شود. جمع‌آوری و ارزیابی نقطه‌گذاری‌ها و مستندات به تصمیم‌گیری صحیح در مدیریت منابع و حمایت‌ها کمک می‌کند.

آیت‌الله اعرافی در پایان با اشاره به اهمیت نخبه‌یابی، حمایت سنجیده و برنامه‌ریزی مرحله‌ای تأکید کرد: طلاب و پژوهشگران باید تحت هدایت مستمر باشند و فعالیت‌هایشان به‌طور علمی و هدفمند پیش برود.

وی افزود: نظارت دقیق، جمع‌آوری گزارش‌ها و استفاده از تجربه‌های عملی، کلید موفقیت برنامه‌های آموزشی و پژوهشی حوزه است.

علوم انسانی و علوم اسلامی باید با رویکرد اسلامی، فناوری‌های نوین و علوم شناختی ترکیب شوند. دانشگاه اسلامی مدرن باید هشت شاخص کلیدی داشته باشد که چارچوب آن تعریف و در کتاب‌ها و آثار مرتبط توضیح داده شده است. این شاخص‌ها شامل بهره‌گیری از هوش مصنوعی، علوم شناختی، فناوری‌های پیشرفته و تربیت نیروی انسانی متعهد و متخصص است.

اولین دوره تربیت و پذیرش دانشجویان بر اساس این شاخص‌ها آغاز شده است. در این دوره، حدود پانزده نفر از دانشجویان پذیرفته شده‌اند تا با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین و علوم شناختی، آموزش و پژوهش کنند. تربیت این نیروها هدفمند است و قرار است با تمرکز بر تولید دانش و پژوهش، زمینه تحقق دانشگاه اسلامی تراز فراهم شود.

تربیتی جامعه المصطفی و بهره‌گیری از آن برای طراحی دانشگاه اسلامی تراز ضروری است.

آیت‌الله اعرافی افزود: اگر این فرصت‌ها از دست برود، جای خالی آن‌ها در سطح جهانی مشهود خواهد بود.

ترکیب علوم انسانی، فناوری و رویکرد اسلامی

وی به نکاتی اشاره و بیان کرد: علوم انسانی و علوم اسلامی باید با رویکرد اسلامی، فناوری‌های نوین و علوم شناختی ترکیب شوند. دانشگاه اسلامی مدرن باید هشت شاخص کلیدی داشته باشد که چارچوب آن تعریف و در کتاب‌ها و آثار مرتبط توضیح داده شده است. این شاخص‌ها شامل بهره‌گیری از هوش مصنوعی، علوم شناختی، فناوری‌های پیشرفته و تربیت نیروی انسانی متعهد و متخصص است.

اولین دوره تربیت و پذیرش دانشجویان بر اساس این شاخص‌ها آغاز شده است. در این دوره، حدود پانزده نفر از دانشجویان پذیرفته شده‌اند تا با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین و علوم شناختی، آموزش و پژوهش کنند. تربیت این نیروها هدفمند است و قرار است با تمرکز بر تولید دانش و پژوهش، زمینه تحقق دانشگاه اسلامی تراز فراهم شود.

فرصت‌ها و چالش‌های پیش‌رو

آیت‌الله اعرافی تأکید کرد: علوم شناختی و فناوری‌های نوین فرصت‌های بسیار بزرگی برای دانشگاه‌های اسلامی فراهم می‌کنند. برخی از این فرصت‌ها ممکن است تهدید به نظر برسند، اما در واقع می‌توانند زمینه تحول و پیشرفت علمی را فراهم کنند.

وی افزود: با آموزش و پژوهش هدفمند، می‌توان گامی فراتر از وضعیت موجود برداشت و دانشگاه اسلامی را به سطح بین‌المللی ارتقا داد.

اهمیت همکاری و برنامه‌ریزی دقیق

آیت‌الله اعرافی بر اهمیت تعامل میان تیم‌های پژوهشی، آموزشی و مدیریتی تأکید کرد.

وی افزود: برنامه‌ریزی دقیق و بهره‌گیری از تجربه متخصصان، از جمله آقای ترکاشفند، برای موفقیت طرح‌های دانشگاه اسلامی حیاتی است. همکاری بین مراکز پژوهشی، دانشگاه‌ها و نهادهای آموزشی، کلید توسعه علوم اسلامی و انسانی با رویکرد فناوری و شناختی است.

ضرورت تولید و آماده‌سازی پژوهش

آیت‌الله اعرافی با بیان اینکه پژوهش و تولید علمی باید در همه مراحل آماده باشد و افراد نباید بدون آمادگی وارد فعالیت‌های علمی و آموزشی شوند، عنوان کرد: اساتید و پژوهشگران باید مطالب، کتاب‌ها و کلاس‌ها را جمع‌آوری و به صورت ساختاریافته ارائه دهند تا تولید علمی پیوسته و مستمر شود.

وی افزود: آمادگی علمی و پژوهشی باید از سطوح پایین تا بالاترین سطوح پیوسته دنبال شود و هیچ‌کس نباید بدون این زیرساخت وارد کار شود.

پژوهش در علوم اسلامی

وی در ادامه اظهار داشت: پژوهش در علوم اسلامی با سایر تحقیقات تفاوت دارد و باید بر مبنای اجتهاد و استدلال شرعی انجام شود. بخش‌هایی از پژوهش شامل تحقیقات بنیادی، نظریه‌های واسطه و پژوهش‌های کاربردی است که مشخص می‌کند چگونه مفاهیم اسلامی در عمل پیاده‌سازی شوند. پژوهشگران باید توانایی ارائه حجیت و استناد به منابع دینی و علمی را داشته باشند تا پژوهش‌ها مورد اعتماد جامعه و حوزه قرار گیرد.

استناد علمی و دینی

آیت‌الله اعرافی تأکید کرد: پژوهشگر علوم اسلامی باید بتواند بدون

ادامه از صفحه قبل

اهمیت تولید نظریه‌های بومی و کاربردی

وی افزود: پژوهشگران حوزه باید با نگاه به مسائل روز دنیا و نیازهای جامعه، نظریه‌های بومی و کاربردی تولید کنند. کارهای پژوهشی باید در جهت تولید معارف اسلامی و پاسخ به شبهات علمی و فرهنگی در سطح جامعه باشد. توجه ویژه به حوزه‌های زن و خانواده، فرهنگ و معارف اسلامی از نمونه‌هایی است که نیازمند پژوهش دقیق و علمی است.

اهمیت پشتوانه علمی در تبلیغ

آیت‌الله اعرافی با اشاره به تجربه فعالیت‌های تبلیغی در کشور گفت: حتی فعالیت‌های گسترده با جمعیت‌های بالا بدون مایه علمی و تولید فکر، نتیجه مطلوب ندارد.

وی نگرانی خود را درباره فعالان تبلیغی مدارس و مراکز آموزشی بیان کرد و گفت: من نگرانم که برادران و خواهرانی که به مدارس می‌روند، با دانش‌آموزان چه می‌گویند، چه می‌دانند و چه ایده‌هایی به آن‌ها منتقل می‌کنند.

مدیر حوزه‌های علمیه افزود: بخش زیادی از فعالیت‌ها، ارتباط اجتماعی و فهم زمان و موقعیت را پوشش می‌دهد، اما بدون پشتوانه علمی و تربیت صحیح، اثر واقعی تبلیغ منتقل نمی‌شود.

نقش مدیران مدارس و استان‌ها

وی تأکید کرد: مدیران مدارس و استان‌ها باید نقش واسطه و ناظر بر تبلیغ و تربیت را به‌خوبی ایفا کنند. تبلیغ ما بدون حضور و اثرگذاری فعالان علمی و پژوهشی، رنگ و اثر واقعی ندارد.

مدیران باید از فعالان پژوهشی و تبلیغی حمایت کنند، سرمایه‌گذاری لازم را انجام دهند و تعامل سازنده بین پژوهش، تربیت و تبلیغ ایجاد کنند.

پیوند پژوهش و تبلیغ

آیت‌الله اعرافی خاطرنشان کرد: تبلیغ مؤثر زمانی شکل می‌گیرد که بر اساس پژوهش و تجربه علمی طراحی شود. بدون پژوهش، حتی شبکه‌های بزرگ تبلیغی و جمعیت‌های میلیونی نیز نمی‌توانند اثرگذاری پایدار داشته باشند. این پیوند باید در سطح مدیران، معلمان و فعالان تبلیغی برقرار باشد تا سرمایه‌های انسانی به شکل هدفمند به کار گرفته شوند.

تحول نقش علوم شناختی و هوش مصنوعی

آیت‌الله اعرافی با اشاره به تجربه یک دهه اخیر گفت: در گذشته، فناوری‌های شناختی و هوش مصنوعی ابزار کمکی برای پژوهش و نگارش متون بود. این ابزارها بیشتر نقش مد و ابزار کمکی داشتند، اما امروز دیگر صرفاً ابزار نیستند، بلکه به مولدی برای دانش و پژوهش تبدیل شده‌اند که نیازمند تعامل مستقیم با آن‌ها هستیم.

وضعیت فعلی استفاده از داده‌ها و فناوری‌ها

مدیر حوزه‌های علمیه توضیح داد: برخی داده‌ها و منابع پژوهشی هنوز به‌خوبی در فضای دیجیتال آماده نشده و با محدودیت‌های سیستم‌های فعلی مواجه‌اند. تلاش‌هایی برای آزادسازی داده‌های مراکز پژوهشی و استفاده از آن‌ها در هوش مصنوعی صورت گرفته است، اما به دلیل ساختار مدیریتی و محدودیت‌ها، هنوز کامل نشده است.

وی اشاره کرد: تلاش‌ها برای باز کردن قفل داده‌ها و قرار دادن آن‌ها در فضای وب و موبایل ادامه دارد تا بتوان از هوش مصنوعی برای پردازش و تحلیل آن‌ها استفاده کرد.

فعالیت‌های مدیریتی و پژوهشی

آیت‌الله اعرافی بیان کرد: در طول دو سال اخیر، اقدامات مدیریتی برای استفاده از فناوری‌ها در پژوهش آغاز شده است. برخی افراد متخصص در این حوزه، پروژه‌های مهمی را شروع کرده‌اند که هنوز به نتیجه نهایی نرسیده‌اند، اما در مسیر پیشرفت قرار دارند. جمع‌آوری داده‌ها و ایجاد زیرساخت‌های پژوهشی و آموزشی با استفاده از فناوری‌های نوین در مراکز نور و دیگر نهادهای مرتبط در دستور کار است.

اهمیت تعامل میان پژوهش، فناوری و آموزش

وی تأکید کرد: این فناوری‌ها باید با پژوهش، آموزش و تربیت دانش‌آموزان و طلاب تعامل داشته باشند تا اثرگذاری واقعی ایجاد شود. استفاده هوشمندانه از هوش مصنوعی می‌تواند فرآیند تولید فکر، آموزش و پژوهش را تسریع و تقویت کند.

برنامه‌های آینده

پروژه‌های کلان پژوهشی در حال طراحی و اجرا هستند که هدف آن‌ها استفاده مؤثر از داده‌ها و فناوری‌های شناختی برای تولید دانش و پاسخ به نیازهای جامعه است.

آیت‌الله اعرافی بر لزوم استمرار تلاش‌ها برای آزادسازی و پردازش داده‌ها، بهره‌گیری از هوش مصنوعی و تقویت پژوهش‌های کلان تأکید کرد.

تحول قوانین و نقش پژوهشی مجلس

آیت‌الله اعرافی بیان کرد: مجلس در حال تحول قوانین کشور است و تیمی از همکاران ما در این زمینه همکاری می‌کنند. برخی دانشگاه‌ها، مانند جامعه المصطفی، نیروی متخصص در علوم اسلامی تربیت کرده و این نیروها وارد حوزه فناوری‌های پیشرفته و علوم شناختی می‌شوند. وی تأکید کرد که تجربه موفق جامعه المصطفی می‌تواند الگویی برای دانشگاه‌های اسلامی ایران باشد.

ضرورت دانشگاه اسلامی تراز

وی خاطرنشان کرد: دانشگاه‌های اسلامی با استانداردهای قوی در ایران هنوز به‌طور کامل شکل نگرفته‌اند. تجربه